

مجمع دموکراسی برین احیای آرمان‌های دموکراتیک: مسیر آینده افغانستان سند پالیسی

خلاصه اجرایی

مجمع دموکراسی برین با عنوان احیای آرمان‌های دموکراتیک: مسیر آینده افغانستان در تاریخ ۲۷ و ۲۸ مارس ۲۰۲۵ برگزار شد. این رویداد برجسته، فعالان مدنی، پژوهشگران، دیپلمات‌ها و رهبران جوان را توسط ابتکار برین برای توسعه گرد هم آورد تا نیاز فوری به احیای دموکراسی در افغانستان را مورد بررسی قرار دهند. این مجمع بستری برای تقویت صداها و به حاشیه رانده‌شده و تدوین استراتژی برای غلبه بر ستم طالبان فراهم کرد. این سند سیاستی، با بهره‌گیری از بینش‌های مجمع، چارچوبی جامع برای بازسازی دموکراسی در افغانستان ارائه می‌دهد. چالش‌های کلیدی را شناسایی کرده، توصیه‌های عملی پیشنهاد می‌دهد و برنامه‌های آینده را برای براندازی حاکمیت طالبان و ایجاد یک نظام دموکراتیک پایدار ترسیم می‌کند. نقش محوری زنان، جوانان، دیاسپورای افغانستان و جامعه بین‌المللی در این چشم‌انداز برجسته شده و مکانیزم‌های نظارت و ارزیابی برای اطمینان از پیشرفت و پاسخگویی در نظر گرفته شده است.

مقدمه: جرقه‌ای از نور در دل تاریکی

افغانستان، کشوری با میراث غنی فرهنگی و تمدنی، اکنون تحت سلطه سرکوبگر طالبان در تاریکی فرو رفته است. از زمان بازگشت طالبان به قدرت در اگست ۲۰۲۱، بیش از ۷۰ درصد زنان از دسترسی به آموزش محروم شده‌اند (گزارش سازمان ملل، ۲۰۲۴) و تولید ناخالص داخلی کشور ۲۷ درصد کاهش یافته است (بانک جهانی، ۲۰۲۴). با این حال، در این دوران بحران، مجمع دموکراسی برین به‌عنوان نمادی از امید و مقاومت ظهور کرد. این رویداد با حضور چهره‌های برجسته‌ای چون دکتر صحرا کریمی (استاد دانشگاه و فیلم‌ساز)، خانم منیژه رامزی (استاد دانشگاه و نویسنده)، خانم نگاره میرداد، خانم حسینه جلال (فعال حقوق بشر و استاد دانشگاه) و خانم نظیفه محبوبی (روزنامه‌نگار)، فراتر از یک گردهمایی ساده بود—جنبشی برای بازپس‌گیری دموکراسی، بازسازی هویت ملی و رهایی افغانستان از چنگال افراط‌گرایی را آغاز کرد.

این سند پالیسی با الهام از بحث‌های عمیق مجمع، استراتژی جامعی برای احیای دموکراسی ارائه می‌دهد. وضعیت کنونی را تحلیل کرده، راه‌حل‌های عملی پیشنهاد می‌کند و مسئولیت‌های ذینفعان داخلی و بین‌المللی را مشخص می‌سازد. هدف نهایی ما ایجاد یک افغانستان آزاد، دموکراتیک و فراگیر است که در آن همه شهروندان—به‌ویژه زنان و جوانان—بتوانند با عزت زندگی کنند.

تحلیل وضعیت کنونی: چالش‌ها و فرصت‌ها

چالش‌ها:

- حاکمیت طالبان: ایدئولوژی افراطی طالبان حقوق اساسی را سلب کرده است. گزارش سازمان ملل در سال ۲۰۲۴ نشان می‌دهد که ۹۸ درصد زنان افغان از زندگی عمومی محروم شده‌اند و بیش از ۱.۵ میلیون کودک از آموزش بازمانده‌اند.
- تفرقه در نیروهای ضد طالبان*: عدم اتحاد میان گروه‌های سیاسی، نظامی و مدنی مانع اصلی مقاومت مؤثر است. برای مثال، جبهه مقاومت ملی و سایر گروه‌ها هنوز استراتژی مشترکی تدوین نکرده‌اند.
- فروپاشی اقتصادی و اجتماعی: تولید ناخالص داخلی افغانستان از ۱۹.۸ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۰ به ۱۴.۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۳ کاهش یافته (بانک جهانی، ۲۰۲۴) و بیش از ۹۰ درصد جمعیت زیر خط فقر زندگی می‌کنند (UNDP ۲۰۲۴).
- سرکوب زنان و جوانان: زنان و جوانان، که عوامل اصلی تغییر هستند، با سرکوب سیستماتیک مواجه‌اند. سازمان دیده‌بان حقوق بشر (۲۰۲۴) بازداشت بیش از ۵۰۰ معترض زن را گزارش کرده است.

کمیود حمایت بین‌المللی: فشار ناکافی جهانی به طالبان اجازه داده تا سرکوب خود را بدون مانع ادامه دهند. تنها ۱۲ کشور تحریم‌های هدفمند علیه طالبان اعمال کرده‌اند (گزارش شورای امنیت سازمان ملل، ۲۰۲۴).

فرصت‌ها:

- نارضایتی عمومی: نظرسنجی گالوپ در سال ۲۰۲۳ نشان داد که ۸۵ درصد مردم افغانستان از حاکمیت طالبان ناراضی‌اند، که این امر پتانسیل ایجاد یک جنبش مردمی را فراهم می‌کند.
- دیاسپورای فعال افغانستان: بیش از ۶ میلیون افغان در خارج از کشور زندگی می‌کنند، که بسیاری از آن‌ها، به‌ویژه زنان و جوانان، به‌طور فعال در حال سازمان‌دهی مقاومت و جذب حمایت جهانی هستند.
- فناوری و رسانه: طالبان نمی‌توانند اینترنت را به‌طور کامل کنترل کنند و بیش از ۷ میلیون افغان به آن دسترسی دارند (داده‌های گزارش‌شده، ۲۰۲۴)، که این امر فرصتی برای آگاهی‌بخشی و بسیج فراهم می‌کند.
- آسیب‌پذیری‌های طالبان: اقتصاد شکننده، انزوای جهانی و فقدان مشروعیت بین‌المللی، طالبان را تضعیف کرده * ۴. است. برای مثال، ذخایر ارزی افغانستان از ۹ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۱ به کمتر از ۲ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۳ کاهش یافته است (بانک مرکزی افغانستان، ۲۰۲۳).

تحلیل ذینفعان:

- برای موفقیت این نقشه راه، مشارکت ذینفعان کلیدی ضروری است:
- زنان و جوانان افغانستان:
 - منافع: مشارکت در سیاست و جامعه، دسترسی به آموزش و حقوق برابر
 - نفوذ: به‌عنوان محرکان تغییر، می‌توانند جنبش‌های مردمی را رهبری کنند.
 - نقش: هدایت ائتلاف ضد طالبان، سازمان‌دهی اعتراضات و تولید محتوای آموزشی.
 - دیاسپورای افغانستان:
 - منافع: حمایت از هم‌وطنان و بازسازی یک افغانستان دموکراتیک
 - نفوذ: دسترسی به منابع مالی و شبکه‌های بین‌المللی
 - نقش: جلب حمایت جهانی، تأمین مالی پروژه‌ها و شبکه‌سازی با فعالان داخل افغانستان
 - جامعه بین‌المللی (دولت‌ها و سازمان‌ها):
 - منافع: ثبات منطقه‌ای، مبارزه با تروریسم و حمایت از حقوق بشر
 - نفوذ: توانایی اعمال تحریم‌ها و ارائه کمک‌های مالی و نظامی
 - نقش: اعمال فشار دیپلماتیک و اقتصادی، تأمین مالی نیروهای ضد طالبان و نظارت بر انتقال قدرت
 - نیروهای نظامی و مدنی ضد طالبان
 - منافع: سرنگونی طالبان و ایجاد نظام دموکراتیک
 - نفوذ: ظرفیت رویارویی مستقیم با طالبان و سازمان‌دهی مقاومت داخلی
 - نقش: اجرای عملیات نظامی، سازمان‌دهی اعتراضات و همکاری با ائتلاف ضد طالبان

نقشه راه جامع برای احیای دموکراسی در افغانستان:

برای شکست طالبان و بازسازی یک افغانستان دموکراتیک، این سند پالیسی یک نقشه راه چندوجهی ارائه می‌دهد:

➤ تشکیل ائتلاف گسترده ضد طالبان

اقدامات:

- ایجاد ائتلافی متحد با رهبری مشترک و منشور دموکراتیک
- برگزاری جلسات ماهانه برای هماهنگی و تصمیم‌گیری
- نقش زنان و جوانان: حداقل ۵۰ درصد از مناصب رهبری باید به زنان و جوانان اختصاص یابد
- هدف: ایجاد جبهه‌ای متحد برای فشار سیاسی، نظامی و ایدئولوژیک بر طالبان

- شاخص موفقیت: تشکیل ائتلافی با حضور حداقل ۱۰ گروه سیاسی و مدنی

➤ فشار دیپلماتیک و اقتصادی جهانی

اقدامات:

- اعمال تحریم‌های هوشمند علیه رهبران طالبان و قطع منابع مالی آن‌ها
- جلوگیری از به رسمیت شناختن طالبان در سازمان ملل
- نقش دیپلمات‌ها: لابی برای جلب حمایت حداقل ۳۰ کشور
- هدف: تضعیف اقتصاد طالبان
- شاخص موفقیت: کاهش ۲۰ درصدی منابع مالی طالبان (بر اساس گزارش‌های مالی بین‌المللی)

➤ آموزش و آگاهی بخشی دیجیتال

اقدامات:

- راه‌اندازی پلتفرم‌های آموزشی آنلاین با محتوای دموکراسی و حقوق بشر
- تولید برنامه‌های رادیویی و محتوای شبکه‌های اجتماعی به زبان‌های محلی (فارسی و پشتو)
- نقش دیاسپورا: تولید و توزیع محتوا در همکاری با فعالان خارج از کشور
- هدف: افزایش آگاهی
- شاخص موفقیت: دسترسی به ۵۰۰,۰۰۰ نفر با محتوای آموزشی دیجیتال

➤ تقویت نیروهای نظامی و مدنی داخلی

اقدامات:

- تأمین تجهیزات و آموزش برای گروه‌های نظامی ضد طالبان
- سازمان‌دهی شبکه‌های مدنی مخفی
- نقش جامعه بین‌المللی: تأمین منابع از طریق کانال‌های امن
- هدف: افزایش فشار داخلی بر طالبان
- شاخص موفقیت: برگزاری حداقل ۱۰ اعتراض مدنی هماهنگ و افزایش ۳۰ درصدی عملیات نظامی ضد طالبان

➤ شبکه‌سازی رهبران جوان و زنان

اقدامات:

- تشکیل شبکه‌ای جهانی با ۵,۰۰۰ شرکت‌کننده از زنان و جوانان افغانستان
- برگزاری ۱۰ کارگاه آموزشی رهبری
- نقش دیاسپورا: هماهنگی و تأمین مالی کارگاه‌ها
- هدف: تقویت صدای زنان و جوانان
- شاخص موفقیت: مشارکت ۲,۰۰۰ نفر در کارگاه‌ها

➤ احیای فرهنگی و بازسازی هویت ملی

اقدامات:

- حمایت از ۱۰۰ پروژه هنری و ادبی
- برگزاری ۵ جشنواره فرهنگی در کشورهای میزبان دیاسپورا
- نقش هنرمندان: تولید آثار مقاومتی
- هدف: بازسازی هویت ملی
- شاخص موفقیت: تولید ۵۰ اثر فرهنگی و جذب ۱۰۰,۰۰۰ شرکت‌کننده در جشنواره‌ها

➤ آمادگی برای انتقال قدرت و ایجاد نظام دموکراتیک

اقدامات:

- طراحی چارچوب دموکراتیک فراگیر با مشارکت زنان و جوانان .
- برنامه‌ریزی برای انتخابات آزاد تحت نظارت سازمان ملل .
- نقش جامعه بین‌المللی*: نظارت و تأمین مالی انتخابات .
- هدف: ایجاد یک نظام دموکراتیک پایدار .
- شاخص موفقیت: تدوین چارچوب دموکراتیک

➤ ایجاد مکانیزم‌های نظارت و ارزیابی

اقدامات:

- تشکیل کمیته نظارت بین‌المللی با مشارکت سازمان ملل .
- انتشار گزارش‌های پیشرفت فصلی .
- شاخص‌های موفقیت:
- کاهش ۳۰ درصدی نقض حقوق بشر (بر اساس گزارش‌های سازمان ملل) .
- افزایش ۴۰ درصدی مشارکت زنان در فعالیت‌های سیاسی و مدنی .
- هدف: اطمینان از شفافیت و اثربخشی اقدامات .

ارزیابی ریسک و استراتژی‌های کاهش

➤ ریسک: مقاومت طالبان

- احتمال: بالا
- تأثیر: افزایش خشونت و سرکوب
- کاهش: تقویت نیروهای نظامی ضد طالبان و جلب حمایت جهانی برای کاهش قدرت طالبان .

➤ ریسک: عدم همکاری بین‌المللی

- احتمال: متوسط
- تأثیر: کاهش منابع مالی و دیپلماتیک
- کاهش: لابی‌گسترده توسط دیاسپورا و دیپلمات‌ها برای جلب حمایت بیشتر .

➤ ریسک: تفرقه در ائتلاف ضد طالبان

- احتمال: متوسط
- تأثیر: تضعیف جبهه متحد
- کاهش: تدوین منشور مشترک و استفاده از میانجی‌های بی‌طرف برای حل تعارضات .

نتیجه‌گیری:

مجمع دموکراسی برین نشان داد که دموکراسی در افغانستان، با وجود سلطه طالبان، همچنان در رویاهای جوانان، فریادهای زنان و اراده مردم شکسته‌نشده زنده است. این سند سیاستی با ارائه نقشه راه جامع، راه‌حل‌های عملی برای شکست طالبان و بازسازی دموکراسی ارائه می‌دهد. با اجرای این برنامه، می‌توانیم افغانستانی بسازیم که در آن هر فرد با عزت و آزادی زندگی کند. آینده در دستان ماست—بیایید با هم برای آن بجنگیم.

پیوست‌ها :

➤ پیشنهادهای برای اجرای نقشه راه :

- تشکیل ائتلاف ضد طالبان و راه‌اندازی کمپین‌های آگاهی‌بخشی دیجیتال .
- تشدید فشار دیپلماتیک و حمایت از نیروهای نظامی و مدنی داخلی .
- گسترش شبکه‌سازی برای زنان و جوانان و ترویج احیای فرهنگی .
- آمادگی برای انتقال قدرت و انتخاباب

➤ منابع پیشنهادی :

- گزارش‌های سازمان ملل درباره حقوق بشر در افغانستان .
- مطالعات دانشگاهی درباره نقش زنان و جوانان در بازسازی دموکراتیک .
- اسناد تاریخی درباره مقاومت فرهنگی در برابر افراط‌گرایی.